

**SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X KADENCJA**

Warszawa, dnia 30 marca 2023 r.

Druk nr 948

**Pan
Tomasz GRODZKI
MARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Na podstawie art. 76 ust. 1 Regulaminu Senatu, my niżej podpisani senatorowie wnosimy o podjęcie postępowania w sprawie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej projektu ustawy

o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Do reprezentowania nas w dalszych pracach nad tym projektem ustawy upoważniamy panią senator Joannę Sekułę.

W załączeniu przekazujemy projekt ustawy wraz z uzasadnieniem.

(-) Paweł Arndt	(-) Agnieszka Kołacz-Leszczyńska
(-) Halina Bieda	(-) Wojciech Konieczny
(-) Bogdan Borusewicz	(-) Gabriela Morawska-Stanecka
(-) Artur Dunin	(-) Joanna Sekuła
(-) Zygmunt Frankiewicz	(-) Jerzy Wcisła
(-) Agnieszka Gorgoń-Komor	(-) Barbara Zdrojewska
(-) Danuta Jazłowiecka	(-) Bogdan Zdrojewski

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

Art. 1. W ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r. poz. 840) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 3 w pkt 15 kropkę zastępuje się średnikiem oraz dodaje się pkt 16 w brzmieniu:
„16) zabytkowy przedmiot kolekcjonerski – rzecz ruchomą, a w szczególności numizmat (monetę, banknot lub inny znak pieniężny), medal, odznaczenie, odznakę, historyczny papier wartościowy, dokument upamiętniający określone wydarzenie, znaczek pocztowy, kartę pocztową, przedmiot kultu religijnego, pieczęć, obraz, grafikę lub inny wytwór sztuki plastycznej, będącą dziełem człowieka lub związaną z jego działalnością i stanowiącą świadectwo minionej epoki, bądź zdarzenia albo wycofaną z obiegu, mogącą stanowić przedmiot obrotu aukcyjnego, antykwarycznego lub kolekcjonerskiego.”;

- 2) po art. 109c dodaje się art. 109d i art. 109e w brzmieniu:

„Art. 109d. Kto w celu osiągnięcia korzyści majątkowej wytwarza przedmiot mający cechy zabytkowego przedmiotu kolekcjonerskiego albo podrabia, przerabia lub zmienia zabytkowy przedmiot kolekcjonerski bez widocznego oznaczenia go (puncą) jako kopia, falsyfikat lub replika albo tak wytworzony, podrobiony, przerobiony lub zmieniony przedmiot kolekcjonerski wprowadza do obiegu doprowadzając inną osobę do niekorzystnego rozporządzenia własnym lub cudzym mieniem, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Art. 109e. Kto wprowadza do obrotu przedmiot mający cechy zabytkowego przedmiotu kolekcjonerskiego, uprzednio usuwając oznaczenie tego przedmiotu jako kopia lub replika, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.”.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

Zasadniczym założeniem, które legło u podstaw prac nad projektem zmian ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, była potrzeba wprowadzenia przepisów penalizujących wytwarzanie, podrabianie, przerabianie oraz zmianę zabytkowych przedmiotów kolekcjonerskich bez ich stosownego oznaczenia, iż stanowią fałszyfikaty (kopie, fałszerstwa, repliki) na szkodę kolekcjonerów.

Zaistniała również potrzeba inkryminowania zachowań polegających na usuwaniu oznaczenia kopia, fałszerstwo lub replika wytworzonego, podrobionego, przerobionego lub zmienionego przedmiotu kolekcjonerskiego.

Koniecznym jest także wprowadzenie definicji legalnej pojęcia zabytkowy przedmiot kolekcjonerski, które objąć powinno numizmat w tym monetę, banknot i inne znaki pieniężne np. pieniądze zastępcze, folwarczne, miejskie, bądź surogaty pieniądza stanowiące przedmiot obrotu np. plomby. W obrębie definiendum winno umieścić się ponadto medal, odznaczenie, odznakę, historyczny papier wartościowy, dokument upamiętniający określone wydarzenie, znaczek pocztowy, kartę pocztową, przedmiot kultu religijnego, pieczęć, obraz, grafikę i inny wytwór sztuki plastycznej.

W definicji legalnej nie zdecydowano się na wprowadzenie numerus clausus (listy zamkniętej), albowiem wymienione tam rodzaje przedmiotów kolekcjonerskich są dominujące w obrocie handlowym. Wykluczyć jednak nie można, by przedmiot zainteresowań kolekcjonerów obejmował także inne walory niewymienione w definicji legalnej (np. puszki po piwie, czy guziki wojskowe i cywilne), stąd użycie w jednostce redakcyjnej tekstu prawnego sformułowania „w szczególności”.

Głównym celem projektu jest wprowadzenie ochrony prawnokarnej przed fałszerstwem przedmiotów kolekcjonerskich oraz doprowadzeniem do niekorzystnego rozporządzenia mieniem kolekcjonerów, antykwariuszy, przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w postaci handlu przedmiotami kolekcjonerskimi oraz placówek muzealnych.

In genere brak jest w przepisach projektowanej ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami definicji legalnej przedmiotu kolekcjonerskiego. Definicji tej nie znajdujemy w innych aktach normatywnych. Zatem potrzeba wprowadzenia definicji uzasadniona jest gwarancją procesową nullum crimen sine lege stricta stanowiącą jedną z najbardziej istotnych

zasad współczesnego prawa karnego i będących ważnym składnikiem koncepcji państwa prawa. Odzwierciedla to zarówno art. 42 ust. 1 Konstytucji RP, jak i art. 1 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny.

W toku badań nad rynkiem kolekcjonerskim ustalono, iż dark number of crimes – ciemna liczba przestępstw dotyczących podrabiania przedmiotów kolekcjonerskich, w szczególności numizmatów i wprowadzania ich do obrotu na szkodę kolekcjonerów szacować można na kilka tysięcy transakcji rocznie. Oszustwa na szkodę rynku kolekcjonerskiego dokonywane są najczęściej podczas targów, jarmarków i transakcji niepodlegających rejestracji.

Zasadniczym problemem jest jednak nie ilość tych transakcji, a brak przepisów penalizujących zachowanie polegające wytwarzaniu, podrabianiu, przerabianiu lub zmienianiu przedmiotu kolekcjonerskiego (poprzez np. nabicie fałszywej kontramarki na numizmacie, czy nadruku na znaczku pocztowym), a następnie puszczeniu w obieg takiego fałszyfikatu, doprowadzając inną osobę do niekorzystnego rozporządzenia własnym lub cudzym mieniem.

W aktualnym stanie prawnym istnieje jedynie przestępstwo podrobienia lub przerobienia zabytku w celu użycia go w obrocie zabytkami oraz przestępstwo zbycia rzeczy ruchomej jako zabytek wiedząc, że jest on podrobiony lub przerobiony. Żadne z tych przestępstw nie dookreśla znamion doprowadzenia do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, a przypisywanie kwalifikacji kumulatywnej z art. 286 § 1 Kodeksu karnego (oszustwo) jest kwestionowane w orzecznictwie oraz przez przedstawicieli doktryny.

Zatem jedynym rozwiązaniem pozwalającym na eliminację zjawiska fałszowania przedmiotów kolekcjonerskich jest zmiana prawa polegająca na wprowadzeniu przepisów inkryminujących powyższe zachowania. Wprowadzenie przestępstwa fałszowania przedmiotu kolekcjonerskiego rozwieje wątpliwości w zakresie przypisywania odpowiedzialności karnej za stany faktyczne polegające na wytwarzaniu fałszerstw i wprowadzaniu ich do obrotu.

Podkreślić należy, iż najbardziej niebezpieczne dla stabilności rynku kolekcjonerskiego, w szczególności numizmatycznego jest produkowanie fałszerstw wykorzystujących technologie odlewu ciśnieniowego. Rozpoznanie tego typu fałszerstwa wymaga znajomości wizerunku monet oryginalnych i doświadczenia kolekcjonerskiego. Dlatego też projektowane zmiany byłyby połączone z koniecznością oznaczania zidentyfikowanych fałszerstw cechą w

postaci nabitej puncy. Podjęcie działania polegającego na usunięciu probierczego oznaczenie kopia, fałszerstwo lub replika wytworzonego, podrobionego, przerobionego lub zmienionego przedmiotu kolekcjonerskiego w celu użycia go w obrocie kolekcjonerskim winno zostać penalizowane.

Zmiana przepisów, a w szczególności proponowane sankcje pozwolą na skuteczne zwalczanie tego zjawiska i przyczynią się do ochrony nie tylko poszczególnych kolekcjonerów, ale także podmiotów profesjonalnych zajmujących się obrotem przedmiotami kolekcjonerskimi, w tym także placówek muzealnych.